

ՄԵԾ ՊԱՀՈՅ ԽՈՂԵՐ

Ա.

«Պարծոն գերեաւ քո ի մեղաց իմոց, և զամենայն անօրէնութիւնս իմ քաւեալ լինէն: Սիրտ սուրբ հաստատեալ յիս, Աստուած, և հոգի ուղիղ նորոգեալ ի փորի իմում» (Սաղմոս Ծ 11—12):

Աստված, դարձրու քո երեսը իմ մեղքերից և իմ բոլոր անօրէնութիւնները ինձնից հեռացրու: Իմ մեջ հաստատիր սուրբ սիրտ և իմ էության մեջ նորոգիր ուղիղ հոգի:

Քարէկենդան է ալսօր, և Հայաստանայց եկեղեցին ու իր հաւատացեալ զավակները կանգնած են նրա սեմին՝ դիմաւորելու համար հոգևոր վերածննդի մի շրջան: Հաջորդ քառասուն օրերի ընթացքում եկեղեցին, երբեք մեր խնամակալ մայրը, Աստվածաշնչի հոգևոր սննդով մեզ պատրաստում է ընկալելու Քրիստոսի հրաշափառ Հարությունը: Շուտով սկսվող Մեծ պահքի շրջանը պետք է ամեն մեկիս համար դառնա մի շրջան հույսի ու լույսի, մի շրջան՝ վերստին ծնվելու և նորոգվելու, մի շրջան՝ մխիթարանքի ու հրճվանքի: Վերածնունդ ու վերանորոգում, հույս և լույս, մխիթարանք ու հրճվանք հոգեկան մաքառումների արդյունք են, որոնցում չարը ընդմիշտ հաղթվում է: Եթե մենք ցանկանում ենք մասնակից լինել Քրիստոսի Հարությանը ու Նրա շնորհած լույսին ու հույսին, եթե ցանկա-

նում ենք հրճվել ու մխիթարվել ի տես ոտնակոխ արված մահվան, եթե փափագում ենք իրապէս վերածնվել ու վերանորոգվել ինչպէս ինքը Քրիստոսը Զատիկ արշալույսին, ապա մենք մեզ պետք է գտնենք նախապատրաստվելու քաղցր պարտականության ներքո:

Ահա թե ինչու մենք Մեծ պահքը դիմաւորում ենք սաղմոսերգոյի վերոհիշյալ աղերսանքով: Այստեղ պետք է ընդգծել Սաղմոսաց Գրքի կարևորությունը և անհրաժեշտությունը իբրև անարատ աղբյուր աստվածապաշտության, երբ քաղում դարեր, Հին Կտակարանի օրերից սկսած մինչև մեր ժամանակները, բյուրավոր մարդիկ հոգու խորքերից բխած այդ քաղցր ու համարձակ երգերի միջոցով կամեցել են հաղորդակցության մեջ մտնել իրենց Արարչի հետ: Ահա թե ինչու քրիստոնէական եկեղեցին ծառանգել ու խորթ չի գտել Հին Ուխտի այդ սովորույթը: Ահա թե ինչու Հայաստանայց եկեղեցին լայն տեղ է հատկացրել իմաստուն սաղմոսերգոյին՝ հաճախ քաղելով նրա ջերմեռանդ բովանդակությունից հոգևոր սնունդ իր ամենօրյա պաշտամունքի ընթացքում:

Ինչքան հիանալի ու հաճելի կլիներ մեր կենցաղն ու ապրելակերպը, եթե մենք

նույնպես, ըստ մեր կարողության, նմանվեմք սաղմոսերգուին, որ դիմեց իր Արարչին սույն խնդրանքով:

«Աստված, դարձրու քո երեսը իմ մեղքերից և իմ բոլոր անօրենությունները ինձից հեռացրո՛ւ»:

Արդյոք այս չէ՞ իմաստը կյանքի, որ մենք մահկանացուներս բաղձանք ունենանք ընդմիջտ նորոգվելու ու վերածնվելու, հոգեպես մեզ մաքուր զգալու, հոգեպես ազատ լինելու ու անկաշկանդ, որ մեր կարճ երկրային կյանքն էլ ունենա մի խորունկ իմաստ ու պայմանավորված չլինի աշխարհիկ այլազան ու երբեմն այլանդակ արտահայտություններով:

Վերոհիշյալ բնաբանով մեղապարտ հոգին ուրիշ ոչինչ չի խնդրի Նախախնամությունից, եթե ոչ՝ փրկվել հոգեկան տագնապներից, եթե ոչ՝ ձերբազատվել մեղքի ճիրաններից: Ինչպե՞ս կարելի է ողջունել Բրիստոսի փառապանծ Հարությունը, եթե մեր ամբողջ էությանը գործակալները եղած լինե՞նք խավարի իշխանի՝ կատարելով նրա հազար ու մեկ քմահաճույքները: Ահա թե ինչու սաղմոսների բոլոր աղաղակներն ու աղերսանքներն առ Աստված ազատագրական պոթելումներ են, որոնց շնորհիվ մենք կփութանք վերադառնալ երկնային անդաստանից ներս իբրև մաքուր ու անաղարտ հոգիներ՝ հրավիրելու Աստծուն, որ գա ու բնակվի մեր մեջ:

Մարդկության հատուկ ու բնական ակտագիրն հետևյալն է՝ լինել տաճարներ երեքսրբյան մի Տերության: Իմ ընտրած բնաբանը վկա է այս սքանչելագործ իրողության: Սաղմոսերգուն ոչ թե խնդրում է միայն ու միայն իր մեղքերի ներումն ու քավությունը, այլ շատ ավելին, այնիսքն այն, որ նա հանդգնություն է ունենում խնդրելու իր Արարչից, որ Նա իր տկար ու սահմանափակ էության մեջ սուրբ սիրտ հաստատի և այնտեղ նորոգի ուղիղ հոգի: Այլ խոսքով՝ նա ցանկանում է վերադառնալ այն հոգեվիճակին, երբ դեռ մեղքը գոյություն

չունե՞ր նրա մեջ, այսինքն լինել մի նոր ստեղծագործություն Աստծու պատկերով:

Ու դեռ շատ ավելին. նա խնդրում է, որ իր ստեղծողի պատկերն իր մեջ մնա առհավետ և այս իսկ պատճառով նա հայցում է սուրբ Հոգու ներգործությունը: Սուրբ Հոգին է, որ մեզ ու մեր կամքին գործություն է տալիս՝ դիմադրելու ամեն տեսակի փորձությանց ու մեր անձերը պահել կայուն ու հաստատ: Ահա սաղմոսերգուի հրաշալի խնդրանքը, խնդրանք, որ պետք է դառնա ամեն մեկիս անձնական ցանկությունը.— «Սիրտ սուրբ հաստատեա յիս, Աստուած, և հոգի ուղիղ նորոգեա ի փորի իմում...»:

Ցանկալի պիտի լինե՞ր, եթե բոլորս ջանալի՞նք հաջորդ քառասուն օրերի ընթացքում ընթերցել ու վերընթերցել սաղմոսները՝ հասկանալու համար այնտեղ թաքնված գանձերի նպատակը: Վստահ ենք, որ բազում պատասխաններ պիտի գտնենք այնտեղ մեզ հուզող տարբեր հարցերի մասին: Սաղմոսներն արտահայտում են բազմազան հոգևոր տրամադրություններ ու վիճակներ և, չենք կարծում, որ գտնվի մարդկային հոգեկան մի ապրում, մի տենչանք, որ Աստվածաշնչի այդ էջերում ներկայացված չլինեն վճիտ ու միշտ այժմեական բնություն:

Եկեք ուրեմն Մեծ պահքի նախապատրաստական շրջանին իմաստությունն ունենանք դիմելու մեր Աստծուն, որ մեր քարեղեն սրտերո մսի իո սիրով, ինչպես ասում է սուրբ Ներսես Շնորհալին: Սաղմոսները պիտի սովորեցնեն բոլորիս Աստված փնտրելու և փառաբանելու խորհուրդը խոր ու հստակ ձևով: Ու մենք մաքուր հոգիներով հրավեր կարդանք, որ մեր մեջ մեղստի՛ն ծնվի աստվածային աստվե՛տո կենարար, որ մեր մեջ վեոստի՛ն բնակվի Հալուլայ Բրիստոսը Չառլի լուսածագին:

Տե՛ր Աստված հարցն մերոց, «Ուրախ լի՛ցին ամենեքեան ուր լուսագեալ են ի քե՛ս, յաիտեան ցնծաս՛են, և բնակեցես դու ի նոսա» (Մաղմոս Ե 12). ամեն:

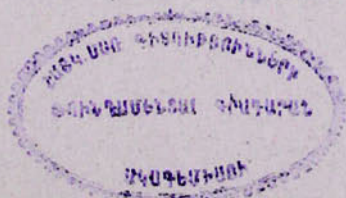
ՎԱԶԳԵՆ ՍԱՐԿՍՎԱԳ ԱՍՍՏՈՒՐՅԱՆ

Բ

«Ձանապարհս քո ցո՛յց ինձ, և զշափոս քո ուսո՛՛ ինձ. առաջնորդեա՛ ինձ ի ճրճարտութեան քում և ուսո՛՛ զիս, զի դո՛ւ ես Աստուած փրկիչ իմ» (Մաղմոսաց ԻԴ 5):

«Տե՛ր, ցո՛ւց տուր ինձ քո ճանապարհները և սովորեցրո՛ւ ինձ քո շափողները. առաջնորդի՛ր ինձ քո ճշմարտության մեջ և սովորեցրո՛ւ ինձ, որովհետև դո՛ւ ես Աստված՝ իմ փրկիչը»:

Դավիթ Մարգարեի «Սաղմոսաց գրքից» վերցված այս գեղեցիկ բնաբանը մի աղաչանք է, արտագին մի աղոթք առ Աստված, որից մարգարեն օգնություն է խնդրում: Աստված էր Դավթի միակ հույսը, Աստված էր միայն ի վիճակի օգնել նրան, ինչպես նաև բոլոր մարդկանց: Եվ մեզանից ո՞ր մեկը, սիրելի հավատացյալներ, չի զգում կարիքն Աստուծո օգնության, չի կարոտում Նրա ողորմությանը:

«Աստուած, Աստուած իմ, նայեա՛ց առ իւ. ընդէ՛ր թողէր զիս» (Մաղմուս ԻԱ 1), բացակայւնում էր ողջ մարդկությունը մարգարէի բերանով: Հանցաւոր մարդը, Աստծուց հեռու, առանց հեմարանի, մեհակ էր զգում իրեն՝ ճնշող մեղքերի ծանր բեռի տակ: Անգոր էր նա մեհակ պաշարելու իր փրկության համար, անկարող էր գտնելու, ստանց Գերագույնի օգնությանը, առ Աստված տանող վերադարձի ճանապարհը:

Մահվան սարսափը սրտում, մարդը տագնապահար աչքերով որոնում էր փրկության ճանապարհը, որը սակայն թաքնված էր իր մեղքերի վիթխարի պարսպի ետևում: Անթափանցելի արգելքը գրկում էր մարդուն աստվածային լույսից, հեց այն պահին, երբ նա ամենից շատ Նրա՝ կարիքն էր զգում: Բայց խավարն էր իշխում, և խավարածածկ աշխարհում, մեղքի որոգայթները լարած, աստուծան փորձում էր հիմնովին խորտակել մոլորված մարդուն: Բոլոր մարդիկ զգացին մեղքերի սուր ժանիքների խայթը, Աստծուց հեռու անցկացրած կյանքի անցողիկությունը: Տառապում էր մարդկությունը՝ մեղանշելով, բայց այս տառապանքի մեջ զարթնում էր նաև մեղքի գիտակցությունը, և խղճի խայթը հանգիստ չէր թողնում մարդուն: Մարդն սկսում էր փրկուել կորցրած երանությունը՝ զգալով հանդերձ իր անկարողությունը մեհակ հասնելու դրան: Իր մեղքերով նա հեռացավ Աստծուց, բայց հիմա նա ուզում էր վերադառնալ առ Աստված: Սակայն ո՞ր էր այդ ճանապարհը: «Զճանապարհս քո, Տէր, ցո՛յց ինձ»,—սա էր խնդրանքն ամեն մարդու, որի հոգում կար Գերագույնի գոյության հավատը, ուրեմն և հույսն օգնության:

Մարդն զգում էր, որ միայն Աստված կարող է օգնել իրեն, և սկսեց ամեն ջանք թափել արժանանալու համար Աստուծո նորոգությունը, աստվածային այս պարզկին: Ամրապնդվում էին հավատքն ու հույսը, և մարդը, մահվան սարսափի քրտնքի մեջ կորած, աշխատում էր փրկել իր հոգին: Զոջման ուսուն արտունքները մաքրում էին մարդու հոգին՝ հեռացնելով նրա միջից մեղքերի ցեխը: Եվ ահա հայտնվում է մարդու հոգում միևն այդ ծածկված աստվածային ճամարտության լուսատու աղամանը: Գերբնական լույսի անսպառ աղբյուրով սկսում է իր ճառագայթներով լուսավորել մարդկանց ճանապարհը: Հավատքն ստիպում է խոսել մարդուն. «Տէր, առաջնորդեա՛ ինձ ի ճամարտության քում և ուս՛՝ օհս, զի դո՛ւ ես Աստուած փրկիչ իմ»: Զօւլի է դառնում նորից Աստուծո ներգործությունը, և մարդն անվախ ընթանում է լուսավորված այս ճանապարհով՝ համոզված

լինելով, որ կհասնի իր նպատակին. փրկությունը օրը մոտենում էր:

Մարդու հոգին ձգտում էր դեպի երկինք, դեպի Աստված, դեպի իր սկզբնական ապաստանը. բայց նրան շրջապատող մեղքերի վիթխարի պարիսպն արգելում էր նրան տեսնել իր թոշիչի նպատակը: Արդյոք հուսահատությա՞ն մեջ կընկնի մարդը: Ո՛չ: Անկեղծ հավատքով, իր նպատակին հասնելու հզոր կամքով զինված մարդն չի նահանջում երբեք: Իր հոգին ազնիվ էր հիմա, մաքուր, և կարոտում էր միայն աստվածային անորոշությանը, երանությանը: Եվ բազում ողորմ Աստված, ցանկանալով մեղավորի դարձը և ոչ կործանումը, ողորկում է աշխարհ Իր միածին Որդուն՝ Քրիստոսին, որպես մարդկության փրկիչ: Աստուծո Օծյալը՝ Տէր Հիսուս Քրիստոս, ինչպիսիք աշխարհ՝ մարդուն օգնելու համար: Նա վերացրեց աշխարհի մեղքերը, խորտակեց վիթխարի պարիսպը: Քրիստոս երկրին քից իջած լույսն էր, որը հայտնվեց մարդկանց՝ իրենց փրկության համար, որպեսզի նրանք խավարում չմնան, այլ, հավատալով Նրան, շարունակեն իրենց ճանապարհը որպես լույսի որդիներ: Նա է «Լույսն ճշմարիտ», և Նրա ետևից գնացողները կհասնեն երկնավոր բարձրությանը:

Հիսուս որպես մարդ պաշարեց մեղքերի դեմ՝ ցույց տալով մարդկանց ճշմարիտ ճանապարհը ոչ միայն խոսքով, այլև իր իսկ օրինակով:

Քրիստոսն է ճանապարհն ու ճշմարտությունը, Նա է Աստված՝ կատարյալ մարդու կերպարանքով մեզ հայտնված, որպեսզի մեզ առաջնորդի դեպի հավիտենական կյանք, դեպի երանությունն տանող միակ ճանապարհը: Նա եկավ ցույց տալու համար, որ կյանքը մի աննպատակ երթ չէ դեպի մահ:

Մարդկային կյանքը պետք է լինի անդուլ մի ձգտում առ Աստված. հասնելու, որովհետև Աստված է մեր կյանքի սկիզբն ու վախճանը: Բոլորս Աստուծո կողմից ենք ստեղծվել և բոլորս պետք է վերադառնանք Նրա մոտ:

Մեր Տէրը՝ Հիսուս Քրիստոս, բազեց մարդկանց վերադարձի ճանապարհը: Բայց է բոլորի համար այդ ճանապարհը, բայց միայն հավատքի լուսով զինվածները կարող են տեսնել այն և ընթանալ նրանով: Հավատքն է հարկավոր ի Քրիստոս և կամք՝ իր օրինակին հետևելու: Ծառերը, ընթանալով առ ճանապարհով, արժանաժան հավիտենական կյանքի դափնեպսակին. անկեղծ հավատքը փրկեց նրանց:

Բայց, դժբախտաբար, մեծ է նաև նրանց թիվը, որոնք չեն կարող քայլել այդ ճա-

նապարհով, որովհետև հավատքը պակասում է նրանց: Նրանք չեն գտնում արդյոք իրենց տկարությունը, անկարողությունը, մարդկային ուժերի սահմանափակումը: Այս բոլորը բավական կլինեն, որպեսզի մարդկանց հոգիներում առաջացնեն Աստուծո գոյության ճշմարտության զգացումը: Աստված կա, կա բոլորի՝ համար, և միայն հավատալով Նրան՝ կարող կլինենք գտնել իմաստն ու նպատակը մեր կյանքի: Միայն հավատքի շնորհիվ ի վիճակի կլինենք իմաստավորել մեր կյանքը: Հավատքն է միայն, որ մեզ պարզևս է հույսը Աստուծո օգնության: Եվ ո՞վ չի գտնում դրա կարիքը մանավանդ հիմա, երբ կյանքի փորձություններն ու վտանգները սպառնում են մեզ ամենուր: Կյանքի դժվարությունների դեմ պայքարելիս բոլորս գտնում ենք մեր անգործությունը, որով և գտնում ենք ամենագոր Աստուծո գոյության ճշմարտության հաշտությունը մեր հոգիներում: Զգալով այս, մեզանից ամեն մեկը բացականչում է. «Տեր, առաջնորդեա՛ ինձ ի ճշմարտության քում և ուսո՛ գիս, զի դո՛ւ ես Աստուած փրկիչ իմ»: Աստված կընդունի հավատացյալի հոգուց բխած այս աղոթքը և կօգնի նրան:

Համբերություն և ուժ կպարզեի նրան, կպարզեի բոլորին, որոնք հավատում են Նրան և հույս են կապում Նրա օգնությանը: Հավատալ Աստծուն, նշանակում է հավատալ Նրա Միածին Որդուն՝ Հիսուս Քրիստոսին, որին Նա ուղարկեց աշխարհ, մեզ՝ մարդկանց օգնելու և փրկելու համար, որպես պատասխան մեր սրտագին աղոթքների:

Աստված երբեք չի լքում մեզ, այլ հաճախ մենք ենք հեռանում Նրանից: Բաց է տակալն վերադարձի ճանապարհը: Ուրախացե՛ք, սիրեցյալ եղբայրներ ի Քրիստոս, բա՛ց է փրկության ճանապարհը, և Աստված սիրով է ընդունում իր մոտ եկողներին: Քայլե՛ք այս ճանապարհով՝ սփռելով բոլորին մեր հավատքի լույսը, վկայելով բոլորին Նրա մասին, որ փրկությունն ու լույսն է աշխարհի, մեր Տեր Հիսուս Քրիստոս:

«Փառք քեզ, Աստուած, որ պնդեցե՛ք մեզ, ճանաչել յերկրի զճանապարհս քո, յազիմս ամենայն գիրկությունս քո» (Սաղմոս ԿԶ 3):

ՍՈՐԻՆ ՍԱՐԿԱՎԱԳ ՄԱՆԴԱԼՅԱՆ

